

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İZMİR ŞUBESİ HABER BÜLTENİ YIL: 2 SAYI: 16 ARALIK 1989

MESUT ULUTAŞ BİZİMLE

Yaşamak... İnsanın önce inançları için, ülke ve halk çıkarları için kısa ama dolu dolu yaşamak.. Doğum ile başlayan yaşantımız ölümle noktalanmaktadır. Ancak burada önemli olan insanların yaşamlarının biçimi ve içeriğidir. Bir çok insanın uzun yıllar yaşadıkdan sonra, geride söylenebilecek, anılabilecek hiç bir şey bırakmadıkları görülmektedir.

Bu insanlar hemen unutulurlar...

Bazı insanlar ise, uzun yıllar yaşamasalar da çevresindeki insanlarla birlikte verdiği mücadele ve meslek dayanışmasıyla ortaya çıkan kazanımlar, bu insanları unutulmaz yapar. Belki bu insanların sayısı azdır ama bizimledirler, birlikte mücadele ediyoruz.

İşte Mesut Ulutaş böyle bir insandı.

Mesut Ulutaş, tüm çalışanların demokratik hakları için mücadele etti...

Mesut Ulutaş, teknik elemanların toplu sözleşmeli sendikal hakları için mücadele etti.

Mesut Ulutaş serbest çalışan elektrik mühendislerinin hakları için mücadele etti.

Gerek çalışanların demokratik hakları mücadelesi ve gerekse mesleki örgüt çalışmalarına bu kadar içten inanan, aile yaşamını bile Oda çalışmalarına göre düzenleyen Mesut Ulutaş'ı bu şekilde çalışmaya zorlayan nedenler nelerdi?

Neden yıllarca üyeleri uğramayan, maaşları ödenemeyen personeli dağılmış olan Şubemizin kapısını açtı, temizliğini yaptı.

TMMOB ve EMO'nun temel taşlarından İzmir Şubesi'nin ayakta kalması için yaptıkları ve özverisi unutulmayacak olan Mesut Ulutaş'a ne güç veriyordu?

Birincisi, insana ve mesleğine, meslektaşlarına olan sevgisi idi. Çünkü sevgiden başka hiçbir güç insanı böyle bir çalışmaya zorlayamaz.

İkincisi, demokrat kişiliği idi. Demokrasiye olan bağlılığı, demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesinin gerekliliğine olan inancı idi. İnsana olan sevgisi, geleceğin çalışanların elleriyle kurulacağına inanmasını da beraberinde getirmişti. Baskılara karşı gelen özgürlükçü kişiliği elbette diğer bütün etkenlerle birleşince, ortaya kendi çapını ve gücünü bilen ve inançları doğrultusunda yılmadan uğraş veren bir Mesut Ulutaş çıkmıştır.

Çoğu kez ilgisiz ve vurdumduymaz görünmesine karşılık olayları bir bütün olarak görmeye çalışırdı. Yaşamın ve olayların stresi Onda ne etkiler yapmış ki, kendisi dahil, en yakınları bile kalbinin Ona isyan ettiğini bilemedi. En olumsuz anlarda sabırla mücadele eder, olumlu zamanlarda daha ileriye, daha iyisine ulaşmak için uğraşırdu. Hepimizin bildiği gibi bu zamanı ve emeği kendi çıkarları için harcamış olsa, daha iyi bir yaşam düzeyi sağlayabilirdi. Ancak bu yaşam düzeyi, son anına kadar Ona sahip çıkan, gelecekte de eş ve çocuklarına sahip çıkacak, meslek bilinci gelişmiş yığınların sevgisini veremezdi.

Anısı tüm yurtseverlerin ve meslektaşlarımızın çalışmalarına ışık tutacaktır.

MESUT ULUTAŞ'I ANIYORUZ

27 Aralık 1988 tarihinde yitirdiğimiz Şube Başkanımız Mesut Ulutaş'ın anısına bu yıl aynı tarihte anma günü düzenlenmiştir. 27 Aralık 1989 Çarşamba günü saat 16.00 da Karşıyaka Örnekköy'deki mezarı başında yapılacak saygı duruşundan sonra Şube salonumuzda "Sendikalaşma ve Kitle Meslek Örgütleri" konulu toplantı yapılacaktır. Konuşmacı olarak, Prof. Dr. Alpaslan Işıklı'nın katılacağı toplantı saat 18.00'de başlayacaktır. Meslektaşlarımızın haklarının korunması ve yükseltilmesinde, Şubemizin bugünkü güçlü yapısına ulaşmasında önemli hizmetler veren Mesut Ulutaş'ı anma gününe tüm meslektaşlarımızı bekliyoruz.

ELEKTRİK FEN ADAMLARI YÖNETMELİĞİ YAYINLANDI

26 Nisan 1989 tarihinde TBMM'de Anavatan Partisi'ne bağlı milletvekillerinin oyları ile kabul edilerek İmar Yasası'nın 38. maddesine eklenen fen adamlarının yetkilerini belirleyen yönetmelik 11 Kasım 1989 gün ve 20339 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandı. Anılan yönetmeliği aynen yayınlıyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığından:

Elektrik ile İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç-Kapsam

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı 3542 sayılı Kanun ile 3194 sayılı Kanun'un 5 inci maddesine eklenen fıkrada tanımlanan fen adamlarından elektrik ile ilgili olanlarının yetki, görev ve sorumluluklarını belirlemektir.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 44 üncü maddesi, 11 inci bendini değiştiren 3542 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi gereğince düzenlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Fen Adamlarının Gruplandırılması

Madde 3- Elektrik ile ilgili fen adamları, gördükleri mesleki ve teknik öğrenim seviyelerine göre aşağıdaki gruplara ayrılırlar;

1 inci Grup

Enaz 3 veya 4 yıl yüksek teknik öğrenim görenler.

2 nci Grup

Enaz 2 yıllık yüksek teknik öğrenim görenler ile ortaokuldan sonra enaz 4 veya 5 yıl mesleki ve teknik öğrenim görenler.

3 üncü Grup

Enaz lise dengi mesleki ve teknik öğrenim görenler, lise mezunu olup bir öğrenim yılı süreyle Bakanlıkların açmış olduğu kursları başarı ile tamamlamış olanlar ile 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununun öngördüğü eğitim sonucu ustalık belgesi alanlar.

Devami 2. sayfada

Baştarafı 1. sayfa**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları
Madde 4- Elektrikle ilgili fen adamlarının görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

1 inci Grup

a) Elektrik iç tesisi planlarının çizilmesi ve imzalanması işleri;
Bağlantı gücü 25 KW'a kadar olan binaların elektrik iç tesisleri,

b) Elektrik iç tesisi yapım işleri:

Bağlantı gücü 150KW, 400 Volta kadar tesisler,

c) İşletme ve bakım işleri:

Bağlantı gücü 1500 KW'a kadar (35 KV dahil) tesisler,

d) Muayene ve kabul işleri:

Kendileri tarafından yapılan tesislerin bakım, muayene, bağlantı ve kabulü için gerekli işlerin tamamlanması, işlerinde yetkilidirler.

2 nci Grup

a) Elektrik iç tesisi planlarının çizilmesi ve imzalanması işleri:

Bağlantı gücü 15 KW'a kadar olan binaların elektrik iç tesisleri;

B) Elektrik iç tesisi yapım işleri:

Bağlantı gücü 125 KW, 400 Volta kadar tesisler,

c) İşletme ve bakım işleri:

Bağlantı gücü 1000 KW'a kadar (35 KV dahil) tesisler,

d) Muayene ve kabul işleri:

Kendileri tarafından yapılan tesislerin bakım, muayene, bağlantı ve kabulü için gerekli işlerin tamamlanması, işlerinde yetkilidirler.

3 üncü Grup

a) Elektrik iç tesisi planlarının çizilmesi ve imzalanması işleri:

Bağlantı gücü 8 KW'a kadar olan binaların elektrik iç tesisleri,

b) Elektrik iç tesisi yapım işleri:

Bağlantı gücü 75 KW, 400 Volta kadar tesisler,

d) Muayene ve kabul işleri:

Kendileri tarafından yapılan tesislerin bakım, muayene, bağlantı ve kabulü için gerekli işlerin tamamlanması, işlerinde yetkilidirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Sorumluluk ve Ceza Hükümleri****Sorumluluk**

Madde 5- Fen adamları, ilgili idarelere karşı yönetmelikte belirlenen yetkilerine ve ihtisas ve işiğal konularına göre, aldıkları işlerin yürürlükteki Kanuna, İmar planına, yönetmeliğe, ruhsat ve eki projelerine, Türk Standartlarına, Teknik Şartnamelere, İş Güvenliği Tüzüğü'ne, ilgili tüm mevzuat hükümlerine, fen, sanatve sağlık kurallarına uygun olarak tamamlanmasından yükümlü ve sorumludurlar.

Fen adamları, tesisatın sağlamlığından, niteliklerinden, usulsüz ve teknığe aykırı yapılmış olmasından doğacak zararlardan ayrıca sorumludurlar.

Ceza

Madde 6- Bu Yönetmelikte belirtilen fen adamlarının 5 inci maddede hükme bağlanan sorumlulukları yerine getirmemeleri halinde veya kendi kusurları nedeniyle, hasara, hatalı veya yanlış uygulamaya neden oldukları tespit edildiğinde kendilerine yazılı uyarıda bulunulur.

Bu hatalı uygulamaların tekrarı durumunda 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ceza hükümleri ile Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM**Çeşitli Hükümler****Bağlantı gücü**

Madde 7- Bağlantı gücü, yetkili elektrikçilerin yetki sınırlarının belirlenmesinde en önemli faktör olup, abonenin bir şebekeye veya şebeke bölümüne bağlı elektrikle çalışan tüm cihazların toplam gücüdür.

Bağlantı gücü, aydınlatma ve kuvvet güçlerinin toplamı olarak hesaplanır.

Yetki sınırının belirlenmesinde, elektrik şebekesinden beslenecek her yapının tamamının bağlantı gücü hesaplanır. Yapıda asansör varsa, asansörün çekeceği güç, şebekeye bağlantı gücünden çıkartılarak yetki sınırı belirlenir.

Tesis işleri komple bir iş sayılır. Yetki sınırının belirlenmesinde her bir yapının daireleri ve bölümleri ayrı ayrı gözönüne alınarak ayrı iş birimleri olarak kabul edilmez.

Aydınlatma gücü

Madde 8 - Aydınlatma gücü, aydınlatılacak yerin m² si (metre karesi) için enaz 12 W gözönüne alınarak hesaplanacak güçtür. 10 amperden daha küçük akımlı prizlerin güçleri bu değer içinde.

Aydınlatma Alanının Hesaplanmasında:

a) Yapının her katının ayrı ayrı dış boyutlarına göre (Balkon, aydınlık ve antre dahil) bulunan alanların toplamı esas alınır.

b) Bahçe aydınlatması gibi çeşitli aydınlatma türlerinde bu alan, projesinde belirtilen yüzey olarak gözönüne alınır.

Kuvvet Gücü

Madde 9- 10 Amperden büyük her türlü bir fazlı ve üç fazlı prizlerin güçleri ile kalorifer, asansör, sıhhi tesisler, sanayi tesisleri ve diğer bütün tesislerde bulunan her türlü elektrik aygıtlarının plakalarında yazılı güçlerdir.

Asansör İşleri Sorumluluğu

Madde 10- Elektrik tesisatçıları her türlü asansör tesisatı ile ilgili sorumluluğu yüklenemezler.

Sicil

Madde 11- Belediye ve mücavir alan sınırları içinde bu Yönetmelikte bahsi geçen hizmetlerde faaliyette bulunan veya bulunmak isteyen fen adamlarının sicilleri belediyelerin sicil bürolarınca tutulur ve bu sicillerin birer kopyaları her yıl sonunda o ilin Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne gönderilir. Belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki yerlerde görev yapacak fen adamlarının sicillerinin tutulması, o ilin Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'ne aittir.

Sicil işleri yapının, yapı ruhsatı alınmasından, bitimine (oturma izninin alınmasına) dek geçecek süreyi, bu süre içindeki faaliyetlerin hepsini içine alır. Sicillerin tutulmasında yapılardaki teknik uygulamaya sorumlusunun sicille ilgili olarak bildireceği görüş ve kanaatlar esas alınır.

Madde 12- Bu yönetmelikte yer almayan konularda 4/11/1984 tarih, 18556 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği hükümleri geçerlidir.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler.

Madde 13- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile, 8/8/983 tarih, 18129 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Elektrik Tesisatçıları Hakkında Yönetmeliğin 17, 18, 19, 20 21 ve 22'nci maddeleri yürürlükten kalkar.

ALTINCI BÖLÜM**Geçici Madde, Yürürlük, Yürütme**

Geçici Madde- Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önceki mevzuata göre ilgili idareye karşı mesuliyet deruhte etmiş olan fen adamları, bu işlerin mesuliyetini iş bitimine kadar devam ettirmeye yetkilidir.

Yürürlük

Madde 14- Bu Yönetmelik Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15- Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı ile Bayındırlık ve İskan Bakanı yürütür.

Yönetmeliğe göre fen adamları işletme-bakım ve muayene işlemlerinin dışında elektrik mühendisleri tarafından yapılan projelerin eki sayılan planların yapılmasında yetkili kılınmışlardır. Gerçekten de TEK Genel Müdürlüğü aynı yorumu yaparak 22 Kasım 1989 tarihinde yayınladığı 1078 sayılı genelge ile plan adı altında üretilen hizmetlerin TEK tarafından kabul edilemeyeceğini açıkladı. Genelge aynı gün tüm müessese müdürlüklerine iletilerek yönetmeliğin yayınlanmasından sonra süregelen tartışmaları bitirmişti. Ancak birkaç gün sonra Ege Müessese konuya başka bir yorum getirerek bitmiş tesislerin enerji taleplerinde plan hizmeti ile kabul işlemi yapmaya başladı. TEK Genel Müdürlüğü'nün genelgesine farklı bir boyut getiren bu iç genelgenin kaçak yapıları teşvik eden bir af uygulamasıyla sınırlı olduğu iddia edilmesine karşın özünde tüm bitmiş tesisler ile tadilat işlemlerini kapsadığı açıktı. 27 Kasım 1989 tarihli Ege Müessese'nin iç genelgesi şu şekilde:

27 Kasım 1989

Dosya No: EEDM. 130-SVK -(11129)

Özü: 1078 sayılı genelge

TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMU
EGE ELEKTRİK DAĞITIM MÜESSESESİ

Bornova-İZMİR

İL İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 1-) Genel Müdürlüğümüz Hukuk Müşavirliğinin 22.11.1989 tarih, 1078 sayılı genelgesi.

2-) Müessese Müdürlüğümüzün 8.11.1989 tarih, SVK-10400 sayılı yazısı.

Devamı 7. sayfa

Şubeden Haberler...Şubeden Haberler... Şubeden Haberler... Ş

• 1990 YILI ASGARİ ÜCRET LİSTELERİ HAZIRLANDI

Elektrik mühendisliği hizmetlerinin değerlendirilmesinde uygulanacak 1990 yılı asgari ücret listeleri hazırlanmıştır. Üyelerimiz listeleri Şubemiz ve bağlı Birimlerimizden ücretsiz olarak alabilirler.

• 1990 YILI EMO AJANDASI

Hazırlanması görevi Şubemize verilen 1990 yılı EMO Ajandasının dağıtımına Aralık ayı sonunda başlanılacaktır. Aidat borcu bulunmayan üyelerimize dağıtılacak olan EMO Ajandası Şubemiz ve bağlı birimlerimizden temin edilebilir.

• EMO GECESİ YAPILDI

Meslekte 40 ve 25. hizmet yılını dolduran üyelerimize plaket ve belgelerinin sunulduğu geleneksel yemekli gecemiz 2 Aralık 1989 tarihinde Balçova Kaplıca Tesislerinde yapıldı.

Üyelerarası birlik ve dayanışmanın sağlanması ve artırılması etkinliklerinden birisi olarak değerlendirdiğimiz gecemize katılan tüm üyelerimize teşekkür ederken, salonun darlığı nedeni ile gecemize katılmayan üyelerimizde katılımlarını sağlayacak yeni bir gecede birlikte olmayı umuyoruz.

• ONUR KURULU ÇALIŞMALARI

Göreve gelen tüm yönetim kurullarının çalışma programları incelendiğinde üye çalışmalarında meslek ve meslektaş çıkarlarını zedeleyen davranışlarda bulunan ve haksız rekabete yol açan üyelerin bu davranışlarının belgelenmesi durumunda gereği yapılmak üzere Oda Yönetim Kurulu'na sevk edileceği yazılıdır. Bu temel düşünce içinde hareket eden Yönetim Kurulumuz dönemi içerisinde bu tür davranışta buldukları tespit edilen üyelerimizi bir üst organa bildirmiştir. Tüzük ve yönetmelik gereği yapılarak incelenen bu bilgiler sonucunda Şubemize bağlı dokuz üyemize Yüksek Onur Kurulunca 45 gün ile 6 ay arasında değişen sürelerle meslekten men cezası verilerek uygulama gerekli kurum ve kişilere tebliğ edilmiştir.

• SMM ÜYELERLE TOPLANTI YAPILDI

27 Kasım 1989 tarihinde bölgemizde serbest olarak elektrik mühendisliği yapan üyelerimizle yapılan toplantıda aşağıdaki konular görüşüldü.

1- Yetkili elektrikçiler yönetmeliğinin yayınlanması sonrası gelişmeler hakkında üyelere bilgi verildi.

2- 1990 yılında uygulanacak elektrik mühendisliği hizmetleri asgari ücret tarifeleri hakkında üyelerimize bilgi verilerek özellikle geçiş döneminde uyulacak esaslar belirtildi.

3- TEK tarafından yapılacak uygulamalarda görülen aksaklık ve farklı yorumların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak Şubemizde yapılan çalışmalar hakkında üyelerimize bilgi aktararak üyelerimizin karşılaştıkları farklı uygulamalarla ilgili bilgi ve belgelerin tarafımıza iletilmesi istendi.

4- TEK İzmir İl İşletme Müdürlüğü tarafından trafolu abonelerden istenilen işletme sorumluluklarının üyelerimiz tarafından üstlenilmesinde uyulacak asgari ücret tarifeleri ve sözleşme hükümleri hakkında bilgi verildi. Toplantıya katılan üyelerimiz, EMO tarafından hazırlanan sözleşmelerin hukuksal maddelerine bazı eklemeler yapılması ve TEK tarafından işyerlerine tanınan sürelerin uzatılması talebinde bulundular.

5- Onur Kurulunun çalışmaları hakkında üyelere bilgi verildi.

6- Gündemin son maddesinde üyelerimizin dilek ve önerileri alındı. Bu bölümde özellikle PTT'nin telefon projelerinde ortaya çıkan sorunların henüz çözülmediği belirtildi.

• ANTALYA TEMSİLCİLİĞİMİZDE GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ YAPILDI

Boş bulunan Antalya Temsilciliğine Oda Yönetim Kurulu'nun kararı ile yeni atamalar yapıldı. Karar uyarınca Temsilciliğe Sn. Sadık Özekinci, Temsilci Yardımcılıklarına ise Sn. Arif Kepenek, Sn. İsmail Söğüt, Sn. Mithat Büyükdurak, Sn. İlhan Kayıhan getirildiler.

Yeni atanan üyelerimize görevlerinde başarılar dilerken daha önce bu görevi yürüten Sn. Hüseyin İyiol, Sn. Bedii Faik Keskin, Sn. Mehmet Mutlutürk'e başarılı ve özverili çalışmalarından ötürü teşekkür ederiz. Özellikle Antalya Temsilciliğinin çalışma mekanının alınmasında emeği geçen eski temsilcilik grubunun katkılarının bundan sonra da süreceğine inanıyoruz.

• FETHİYE BELEDİYESİ İLE İŞBİRLİĞİ PROTOKÜLÜ İMZALANDI

Çağdaş belediyeçilikte Mühendis ve Mimarlık hizmetlerinin önemi, hızlı bir gelişme gösteren Fethiye İlçesinde, saydam ve katılımcı bir belediyeçilik örneği sergilemek, kuruluş yasaınca da belirlenmiş olan TMMOB'ye bağlı EMO Fethiye Proje Kontrol Bürosu arasında sağlıklı bir biçimde yürüteceği öngörülen kurumsal ilişkileri daha da ilkeli ve kalıcı kılmak amacıyla Fethiye Belediye Başkanlığı ile EMO Fethiye P.K.B. arasında yapılan protokol, Belediye Meclisininin 24.10.1989 tarih ve 68 karar numarası ile tasdik edilmiştir.

1 Ocak 1990 tarihinde yürürlüğe girecek olan protokolün Fethiye'nin daha sağlıklı yapılaşmasında katkısı olacağına inanıyoruz.

• EMO MUĞLA GECESİ YAPILYOR

Üyelerimizin birlik ve dayanışmasında katkısı olan Oda etkinlikleri içerisinde yer alan Oda gecelerimizden birisi de Muğla Temsilciliğimizde yapılıyor.

16 Aralık 1989 günü Petek Otel Salonu'nda yapılacak gecede meslekte 25. Hizmet yılını dolduran üyelerimiz Sn. Çetin Doğan Akın ve Sn. Mehmet Göçü'ye hizmet belgeleri verilecektir.

Muğla ve bağlı tüm ilçelerde bulunan üyelerimizin katılımı beklenen gecenin düzenlenmesinde katkısı olan üyelerimize teşekkür ederiz.

TEK'İN UYGULAMALARI ÜZERİNE ODAMIZIN GÖRÜŞÜ

TEK'e ait dağıtım sistemlerindeki farklı uygulamalar ve bu uygulamalara ilişkin olarak Odamızın ülke çapında yapmış olduğu anket ve ankete verilen yanıtlar Şube bültenimizin 11. sayısında yer almış ve bu konularda Odamızın alternatif görüşlerinin, daha sonra yayınlanacağı belirtilmişti.

Geçen süre içerisinde Odamızca gerekli alternatif görüşler üretilmiş ve bu görüşler bir rapor halinde TEK Genel Müdürlüğü'ne iletilmiştir.

Talebimiz; TEK ile Odamız arasında yapılacak ortak gelişmelerle sorunlara kısa sürede ve gerçekçi çözümler bulmaktır. İlgili ve yetkili tüm kurumları bu konuda duyarlı olmaya çağırarak amacıyla bu sayımızda konuların anımsatılması için anket soruları verilerek daha sonra Odamızın bu konudaki görüşü aktarılmaktadır.

TEK'İN UYGULAMALARI ÜZERİNE EMO İZMİR ŞUBESİNCE HAZIRLANARAK 19 DAĞITIM MÜESSESİNDE YAPILAN ANKET SORULARI VE BU KONULARDA ODAMIZIN GÖRÜŞLERİ

SORU: TEK'e ait mesnet izalatörlü dağıtım hatlarından verilen enerji müsaadelerinde;

Tesis edilecek olan bransman hattının izalatör tipi belirtiliyor mu? (Örneğin Mesnet izalatörlü bransman veya askı tip bran man hattı olacaktır. vb.) Bu tip hatlarda askı izalatör istenme oranı nedir?

SORU: Mesnet izalatörlü dağıtım hatlarından askı tip izalatörlü enerji müsaadesi veriliyorsa gerekçe olarak ne gösteriliyor? (Örneğin: İleride TEK'in kendi hattını da askı tipine çevireceği veya deniz kenarında olan tesisler için tuzlanmaya karşı önlem v.b.)

SORU: TEK'e ait askı izalatörlü dağıtım hatlarından verilen enerji müsaadelerinde; izalatör tipi ve sayıları hakkında enerji müsaadesine madde ekleniyor mu?

SORU: Ana hat izalasyon seviyesinin üzerinde bir bransman hattı isteniyor mu? (Örn.: TEK'in ana hattı K1 askı 3-gergi 4 elemanlı olmasına karşın müşteri bransman hattının askı 4-gergi 5 elemanlı istenmesi veya K2 tipi izalatör istenmesi v.b.)

Odanın Görüşü: Ankete verilen yanıtlardan edinilen bilgiye göre genel uygulama olarak enerji müsaadelerinde bransman hattının izalatör tipi belirtilmemekte, Boğaziçi ve Ege Müesseselerinde ise mesnet izalatörlü dağıtım hatlarından alınacak bransman hatlarının askı tip izalatörlü olması istenmektedir.

Ege Müessese bu konuyu yönetim komitesi kararı haline dönüştürmüştür. Bu kararda "Merkez belediyeler, İlçe Merkez belediyeleri kasabalarda ve tüm belediye bölgelerinde 34,5 kV'luk hatların zincir izalatörlü yapılması sahil bantlarında sahilden sıfır (0) ilâ üç (3) km. arasında dikey mesafede sınırları bulunan tüm köy sahalarında işletme emniyeti yönünden orta gerilim şebekesi projesinin havai hat askı veya yeraltı kablolu şekilde olması, Müessese sınırları içerisindeki tüm hatların zincir izalatörlü yapılması ve sahil bandındaki 15 kV'luk hatların işletme emniyetini arttırmak için 34,5 kV. zincir izalatörlü olarak tesis edilmesi" belirtilmektedir. Ek-3 Ege Elektrik Dağıtım Müessesesi Yönetim Komitesi 3.8.1989 tarih ve 37-109 sayılı kararı) "TEK'den Elektrik alan ve alacak olan tüketicilerin uymak zorunda oldukları koşullar" adlı yayınında bransman hatları açıkça

tariflenmiştir. Madde 4.2'de bransman hatları tanımlanırken "100 Amperden fazla akım çekebilecek olan müşteri tesisleri için sigortalı ayırıcı yerine adi ayırıcı kullanılacak ve fakat bu durumda müşteri ayırıcı hattı yüksek izalasyon seviyeli olacaktır" denilmektedir. Dolayısıyla bu şartların dışında müşteri bransman hatlarının yüksek izalasyon seviyeli olmasını istemek, ulusal ekonomiye ve müşteriye büyük zararlar vermekte ve israfa yol açmaktadır.

Şehir şebekelerinde de mesnet izalatörü yerine askı izalatörlerin kullanılması TEK 'ide ekonomik darboğazlara götürecektir.

İşletme emniyetinin artırılması ve bazı hallerde bildirilen "TEK' 'in mesnet izalatörlü hatlarını ileride askı tipi izalatörlü hatlara çevirmesi" gerekçelerinin yeterli teknik gerekçeyi oluşturmadığı, TEK' in yeni yatırımları dahi gerçekleştirmediği bir ortamda eski mesnet izalatörlü hatlarını askı tipi hatlara çevirmesinin pek inandırıcı olmadığı görülmektedir.

İşletme emniyetini arttırmak gerekiyorsa bunun 10 kV'luk hatlarda 15 kV.'luk, 15 kV'luk hatlarda 30 kV.'luk ve 30 kV.luk hatlarda ise sis tipi mesnet izalatörleri kullanılarak sağlanabileceği bir gerçektir.

Gerek askı tip izalatörü kullanımındaki israfın ve gerekse bu uygulamanın getirdiği direk boylarındaki artışlardan kaynaklanan israfın önüne biran önce geçilmeli ve daha teknik çözümlere ulaşılmalıdır.

Bransman hat izalasyon seviyesinin enerji alınacak dağıtım hat seviyesinde olmasının (Mesnet ise mesnet izalatörlü bransman hattı, askı ise askı tipi bransman hattı v.b.) tesis maliyetlerini azaltacak ve ulusal ekonomiye katkıda bulunacaktır.

SORU: Bransman hat kesitlerinin seçiminde enerji müsaadesinde herhangi bir şart öne sürülmektedir? (Örneğin: Ana hat kesidi 477 MCM'dir. Bransman kesidinde aynı kesitte olacaktır veya en az... kesitte bransman hattı tesis edilecektir. vb.)

Odanın Görüşü: Bransman hat kesitlerinin seçiminde esas akım yönünden ve kısa devre dayanım yönünden yapılacak hesaplar olmaktadır. Ancak: TEK'un ana hattına yapılan bransman bağlantılarında anahat-bransman hattı kesitlerinin farklı olması halinde bağlantıyı gerçekleştirecek olan klemenslerin uygun seçilmiş olması gerekir. (Bu bir ölçüde bransman direğine kadar olan iletkenin 1/0 iletkenin küçük olmamasının sağlanması ile de çözülebilir. (1/0, 3/0, 266,8, 477 MCM hatları için)

SORU: Kesici ölçü merkezi talebi konusundaki uygulama nasıldır? Bu merkezleri en son enerji müsaadesi isteyen müşterim tesis etmektedir. Yoksa kendisinden önceki müşterilerle birliktemi tesis etmektedir? Bu kararda TEK'in müdahalesi ve yardımı nedir? İstimlâk konusu nasıl çözümlenmektedir?

Odanın Görüşü: Kesicili kabın uygulaması konusunda TEK'un uygulamaları oldukça farklıdır. TEK Genel Müdürlüğünün bu uygulamaya ilişkin 31.7.1984 tarih ve 751-18/6-8807 sayılı yazısı uyarınca kesici ölçü merkezlerinin yapım görevi Dağıtım Müesseselerine verilmiştir. Müesseseler bu görevi yerine getirirken Müşterileri arasındaki organizasyonu gerçekleştirmesi veya kendi yatırım programına alması gerekmektedir. Oysa kesicili merkez uygulamasında en son müşteri kesicili merkezi yapmakta ve ilk müşteriler herhangi bir katılımda bulunmamaktadırlar.

Daha enerji müsaadesi safhasında bu konuda uyarılar da bulunulmalı veya enerji satış sözleşmelerinde "İleri aşamada kesicili merkez yapımına" iştirak edilmesi gerektiği madde halinde belirtilmelidir.

SORU: İmar plânı gören ve mücavir alan içerisindeki yerlerde direk trafo merkezi kurulmasına müsaade edilmektedir mi? Yoksa bu tür yerlerde bina tipi trafo merkezi şartı aranmaktadır? Yine aynı yerlerde havai hat beslemele- rine müsaade edilmektedir mi? yoksa şehrin görünümünü bozmamak için yeraltı kablosu şartı öne sürülmektedir mi?

O da Görüşü: Gerek İmar sahalarda ve gerekse mücavir alanlarda trafo merkezi tipinin saptanmasındaki kıstaslar TEK'un bu konudaki yayını olan SİMD-1.5/1 no.lu yayınında açıkça belirtilmiştir. Burada projenin hazırlanmasındaki kıstaslar, yönetmelikler, ve koşullar bellidir. Projeler bu esaslar çerçevesinde hazırlanmalıdır. Ancak; aynı yayının 4.2.5 maddesinde önemli hatlardan elektrik almak isteyen müşterilerin bağlantı noktasına veya trafosunun girişine "Sekonder korumalı kesicili kabin yapılması istenebilir." denmektedir.

Bu durumda TEK'un önemli hatlarını belirlemesi ve ancak bu hatlardan enerji alan müşterilerde kesicili kabin uygulaması yapması gerekir.

Oysa Ege Müessesesinin 3.8.1989 tarih ve 37-109 sayılı Yönetim Komitesi kararından da görüleceği üzere İmar görmüş sahalar mücavir alanlar, kasabalar ve Belediyeler ile sahile 0 ilâ 3 km. dikey sınırı olan tüm köylerde istisnasız olarak trafo merkezlerinin bina tipi olması koşulu getirilmiştir.

Bu uygulama ile çok küçük güçlü taleplerde bile trafolar bina tipi yaptırılmakta ve tesis maliyetleri yükseltilmektedir.

Gerek "Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği" ve gerekse TEK' in bu konudaki diğer yönetmelikleri uyarınca trafo tipleri tayin edilmeli ve bu alandaki israfında önüne geçilmelidir.

Ege Müessesesinin yine aynı yönetim komitesi kararı uyarınca imar plânı içindeki hatların yeraltı imar plânı dışındaki hatların ise yol belli ise yeraltı, yol belli değil ise havai hat olacağı ve bu uygulamanın İl, ilçe belediye bölgelerinin yanı sıra kasabalar ve tüm belediye bölgelerinde uygulanması devam etmektedir.

Bu uygulamayı incelediğimizde tesis maliyeti olarak havai hatlar 5-6 kat daha fazla olan yeraltı kablosu uygulamasının yeterince etüt edilmeden alınmış bir karar olduğu görülmektedir. Şehirlerdeki uygulamanın belli bir anlam ifade ettiği düşünülebilir. Ancak İlçelerde, kasabalarda ve tüm belediye bölgelerinde ve hatta bir ölçüde sahil bantlarına 0 ilâ 3 km. arasında sahile dikine mesafede sınırı olan köylerde böyle bir uygulamaya gitmek TEK'un kendi şebekelerini kurması veya tadil etmesi esnasında ve 3. Şahıs tesislerinde tesis maliyetlerini gereksiz yere arttıracak ve ekonomik sıkıntılara yol açacaktır. Sağlıklı olarak tesis edilmiş havai hatların ilçelerde, kasabalarda ve tüm belediyelerde hiçbir sakıncasının olmayacağı görüşündeyiz.

SORU: Yeraltı kablosu ile verilen enerji müsaadelerinde branşman hattı kablo kesidi ve cinsi enerji müsaadesinde ön şart olarak belirtilmektedir mi? Yoksa kablo kesidi ve cinsi projeci tarafından hesap yoluyla mı bulunmaktadır?

O danın Görüşü: Müşteri branşman hattının yeraltı olması durumunda bir çok Müessese kablo kesidi enerji müsaadesi aşamasında hiçbir gerekçe gösterilmeden belirtilmektedir. Oysa kesici karakteristiğinin saptanmasında SİMD-1.5/1 yayınının 4.5 maddesinde "Kesicilerin kısa devre güçleri TEK sisteminin O noktadaki kısa devre akım-

larını kesebilecek kapasitede olmalıdır. Kısa devre gücünün belirlenmesi için TEK'den bilgi alınabilir" denmektedir. Bu esas yeraltı kablosu ve diğer teçhizatın seçiminde de projeci tarafından gözönünde bulundurulmalı ve yapılacak hesaplar sonunda kesit tayini yapılmalıdır.

Oysa bunun tam tersine TEK'ce herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin (Özellikle Ege Müessesede müşterinin kaynak noktasına olan mesafesine bakılmaksızın 3 x 150 mm² kablo şartı konmaktadır.) Çekilecek yeraltı kablusunun kesiti enerji müsaadesinde ön şart olarak öne sürülmektedir.

Bu noktada Ege Müessesede yapılan uygulamalardan örnek vermek gerekirse;

İzmir şehir şebekesinin modernizasyonu proje çalışmalarında 10,5 kV. şebekenin beslenme noktalarında yer alacak olan Y.G/Y. G. trafo güçleri 25 MVA. olarak tespit edilmiş ve bu güç 20 yıl gelecek için (2005 yılı) tasarlanmıştır.

Bu süre içerisinde şebeke kısa devre akımının 12,5kA. olacağı ancak ileride trafo güçlerinin 36 veya 40 MVA'ya yükselmesi ihtimaline karşılık kısa devre akımının 20 kA.'ya yükseleceği belirtilerek 3x95 mm² kesidin bugün için yeterli olacağı ancak projenin uygulanmasını takiben yetersiz kalacağı gerekçesiyle şebeke tevsiî çalışmalarının ve müşteri taleplerinin 3x150 mm² Cu XLPE olarak karşılanması gerektiği belirtilmekte ve şehrin hangi noktasında olursa olsun kaynak noktasına ne kadar mesafede olursa olsun tüm kablo kesitleri 3x150 mm² Cu XLPE olarak kullanılmaktadır.

İzmir Şebekesi modernizasyonu projesinde takriben 25 adet 154/10,5 kV. T.M. tasarlanmıştır. Ancak bu merkezlerin yerleri çoğunlukla belli değildir. Dolayısıyla kaynak noktalarına göre bir hesap yapmak pek olanaklı görünmemekle beraber teorik olarak kaynak noktalarından uzaklaştıkça kısa devre gücünün düşeceği ve buna bağlı olarak kesitlerin daha düşük çıkacağı bilinmektedir.

Bu esastan hareketle tesis maliyetleri içerisinde en önemli kalemi tutan ve ülke ekonomisi bakımından daha hassas davranılması gereken "Yeraltı kablosu seçimi" konusunda TEK' in daha gerçekçi davranması ve ekonomik çözümlere ulaşması gerekmektedir.

SORU: Ölçüye esas trafoların seçimi nasıl yapılmaktadır? Bu konu enerji müsaadesinde açıkça belirtilmektedir mi? Yoksa sözleşme sırasında talep gücüne göre uygulamamı yapılmaktadır?

O danın Görüşü: Akım trafolarının seçiminde kurulu güç yerine talep gücü dikkate alınarak akım trafoları seçimi yapılmalıdır.

SORU: Özellikle küçük sanayi bölgelerinde küçük güçlü direk tipi T.M. lerin sık sık tesis edilmesi yerine TEK'in dağıtım trafoları kurarak müşterileri A.G'den beslemesi konusundaki yaklaşımı nedir?

O danın Görüşü: Gerekli tesisleri kurarak müşterilerin enerji taleplerini karşılamak TEK'nun ana görevidir. Bu durum TEK Genel Müdürlüğü'nün 751-18-6787 sayılı yazıları ile de tüm müesseseselere bir kez daha hatırlatılmıştır. Ancak, küçük sanayi siteleri bir yana belediye sınırları dahilindeki imarlı olanlar dahil meskenlerde bile belli güçlerden sonra tesis vatandaşlara yaptırılmakta ve bedelsiz olarak Kuruma devredilmektedir.

Parselasyon görmüş sahalarda bu tür tesislerin TEK'ca yapılması zorunluluğu vardır. Örnek olarak TEK Ege Elektrik Dağıtım Müessesesi ele alındığında;

Bu müessesede 22.12.1982 gün ve 27 sayılı yönetim komitesi kararı uyarınca trafo yeri seçim esasları belirlenmiş ve yine talep sahiplerinin tesis masraflarına ne şekilde ka-

İZMİR II. ULAŞIM KONGRESİ YAPILDI

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile TMMOB'ye bağlı odaların İzmir birimlerinde ortaklaşa düzenlenen izmir II. Ulaşım Kongresi'nin sonuç bildirgesi yayınlandı.

Ulaşımında amacın yalnızca araçların hareketinin sağlanması yerine kentte yaşayan insanların daha kısa sürede daha güvenli, daha ucuz, daha çok sayıda ulaşımını sağlamak olduğunda birleşen kongremiz, bu amacın ancak toplu taşıma gerçekleştirilebileceği sonucuna varmıştır. Toplu taşımanın hava kirliliğini, gürültü, sosyal çevreye olumsuz etkilerinin ve trafik sıkışıklığını azaltma etkileri yanında, ana yatırım yakıt, enerji, insan gücü ve tasarrufların ulusal ekonomiye sağlayacağı olumlu katkıları gözönüne alan kongremiz, aşağıda belirtilen konuların kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırılmıştır.

- Yıllardır benimsenen özel ulaşımcı tercihlerle toplumun sınırlı bir kesimine öncelik tanınmış olup, bundan böyle toplu taşıma ile kitlelere öncelik ve ayrıcalıklar getirilmeli ve buna uygun kentsel ilke, politika ve stratejiler saptanmalıdır.
- Toplu taşımacı uygulamaları destekleyecek ve ulaşımın ülke ekonomisine maliyetini azaltacak şekilde kentlerde özel otomobil kullanımını sınırlandırıcı önlemler alınmalıdır.
- Toplu taşıma katkıda bulunan yaya ve bisiklet gibi ulaşım türlerine öncelik ve ayrıcalık verilmelidir.
- Mevcut belediye otobüslerinin daha verimli çalışmasını sağlamak için otobüs özel yolları (tercihli yol uygulaması) başlatılmalıdır.
- Belediyenin yeterli araç filosuna ulaştırılması sağlanmalıdır.
- Mevcut demiryolu ağının, elektrifikasyon ve sinyalizasyon sorunları aşılarak, mevcut yollarda yaya ve vasıta üst geçitleri yaparak toplu taşımadaki payı artırılmalıdır.
- Deniz taşımacılığının toplu taşımadaki payı artırılmalıdır.
- Ulaşım talebinin 25000 yolcu/saat/yön'e ulaştığı

Kentimizde, kentimizin uzun dönemli gereksinme ve koşulları dikkate alınarak bilimsel, teknik ve objektif değerlendirmelere dayalı hafif raylı sistem, projelerinin yapımına başlanmalıdır. Proje kapsamında yer alacak;

- Master plan, avam proje, ihale dosyasının hazırlanması
- İhale, projelendirme, yapım ve kontrollük hizmetlerinin aşamaları, yeterlilik düzeyleri,
- Seçilen ve seçilecek koridorun talep düzeyi, önceliği
- Seçilen teknoloji ve maliyeti
- Seçilen kapasitenin koridordaki yolculuk talebine uyumu
- Gerçek yatırım ve işletme maliyetleri
- Oluşacak kentsel değer artışlarının kamuya nasıl kazandırılacağı gibi konular tüm kentli grupların katılımı, yerli teknoloji ve bilgi birikimini esas alarak kamu bilincine çıkartılarak, yeni bir savurganlık ve dışa bağımlılık yaratmayacak ulusal olanaklarımız araştırılmalı, kendi fabrikalarımızda kendi mühendis ve işçilerimizle çözümlenmelidir.
- Ulaşım ile ilgili mühendislik eğitimi zaman geçirilmeden programlanmalı bu konudaki uzman açığı kapatılmalıdır.
- Kent içi ulaşımını koordine etmek için (karayolu, denizyolu, demiryolu) bağımsız bir ulaşım birimi kurulmalıdır.

10 ARALIK DÜNYA İNSAN HAKLARI GÜNÜ

İnsan Hakları Bildirgesinin Birleşmiş Milletlerce kabulü her yıl 10 Aralık'ta Birleşmiş Milletlere üye ülkelere kutlanıyor. İnsan hakları ve temel özgürlüklerin tanınması evrensel olarak ayırım gözetmeksizin herkes için gerçekleştirilmesi çağımızın başlıca amaçlarından birisidir.

Çağımızda, insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınması evrensel bir ilgi ve gözetim konusu olmakla kalmamış, bunların güvence altına alınması için kimi uluslararası kuruluşlar oluşturulmuş ve bu kuruluşlar eliyle çeşitli belgeler benimsenmiştir.

Türkiye, hem Birleşmiş Milletlere hem de Avrupa Konseyine üye olduğu gibi bu kuruluşlarca hazırlanıp benimsenen kimi belgeleri de onaylayarak antlaşma ve sözleşmelere taraf olmuş durumdadır. Ancak (bir kaç dışında) tümü yürürlüğe girmiş belgeleri henüz benimsenmediği gibi, onayladığı belgelerin yükümlülüklerini de üstlenmiş değildir.

İnsanca yaşam koşullarına sahip olmak, temel hak ve özgürlüklerden yararlanmak her bireyin hakkıdır. Çağımız ve ülkemiz gerçekleri, bu vazgeçilmez ilkelerin gerçekleştirilip güvence altına alınamayacağı toplumsal yapılanmalara sahip ülkelerde insan hakları ihlallerinin kaçınılmaz ol-

duğunu göstermiştir.

Eğitim ve fırsat eşitliği olmayan insanlar için Anayasalarda eşitlik maddeleri yapılması onları eşit kılmaz. Yine aynı şekilde ancak yasaklar ve baskılarla ayakta kalabilen bir toplumsal yapılanma Uluslararası antlaşmalarla demoratikleşemez.

İşte bu yüzden, insanların toplumsal değerlerden ve temel hak ve özgürlüklerden eşit olarak yararlanabilecekleri bir toplumsal yapılanma özlemi ve bu uğurda verilecek çabalarla insan hakları uğruna savaşım anlam bulabilecektir.

EMO İZMİR ŞUBESİ 19. OLAĞAN GENEL KURULU

Şubemizin 19. Olağan Genel Kurulu 30 Aralık 1989 tarihinde saat 11.00'de Şube salonunda yapılacaktır. Belirtilen tarihte çoğunluk sağlanamaması durumunda Genel Kurul 6 Ocak 1990 Cumartesi günü Saat 13.00'de Fuar Meclis Salonu'nda, seçimler ise 7 Ocak 1990 Pazar günü saat 09.00-17.00 arasında Şube Salonu'nda yapılacaktır.

Baştarafı 2. sayfada

Mevzubahis ilgi (1) deki genelgenin uygulanmasında bir takım tereddütler hasil olduğu, sahadan gelen telefon şikayetlerinden anlaşılmaktadır.

İmar affından yararlanan henüz oturma raporu almamış, fakat kullanılan yapılarla (İlgi 2'deki gibi numarataj almış yapılar), İmar Kanunu Madde: 27'de (Belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlara, köy yerleşik alanları ve civarında ve mezarlarda yapacağı konut, hayvancılık ve tarımsal amaçlı yapılar için inşaat ve iskan ruhsatı aranmaz, ancak yapının fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve Muhtarlıktan izin alması gerekir) belirtilen yapılarda,

Elektrik fen adamları; ilgi (1) deki Yönetmeliğin kalifikasyonuna göre 3 ayrı bölümde sıralanmış görev, yetki ve sorumluluk tariflerindeki (a) şıklarında belirtilen planların çizilmesi ve imzalanması yetkilerini;

Tatbikat plânı şeklinde ve plâna ek verecekleri gerilim düşümü, tel kesiti hesabı ve iç tesisat kuvvet plânları ekleyerek, bu tip yapıların olmayan elektrik projelerine esas olmak üzere verebileceklerdir.

İlgi (2) deki belirtilen kurallara göre de gerekli abone işlemleri yapılacaktır.

Gereğini rica ederiz.

NOT/ Fen adamları diğer konularda tatbikat plânlarını da ayrıca vereceklerdir.

EK: 1 adet ilgi (2) deki yazı

BİLGİ İÇİN

Hukuk Müşavirliği/ ANKARA

Görüldüğü gibi Ege Müessesesi, plan olarak fen adamları tarafından üretilen hizmeti kabul ederken gerilim düşümü hesabı ile tel kesit hesabını da isteyerek gerçekte proje tanımını yapmış ve iç genelgesini bu şekilde yayınlamıştı. Şubemiz, Ege Müessesesi'nin bu uygulamasının yanlışlığına göre derhal Ankara'ya bildirmiş ve uygulamanın durdurulmasını istemiştir. Gerçekten de TEK Genel Müdürlüğü Odamız ile aynı yorumu yaparak Ege Müessesesinin uygulamasını durduran yeni yazısını yayınladı. 04.12.89 tarihinde tüm müessesesi müdürlüklerine iletilen 005611 sayılı genelge şu şekilde

TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMU**GENEL MÜDÜRLÜĞÜ****Hukuk Müşavirliği**

TEK EGE ELEKTRİK DAĞITIM MÜESSESİNE

Eski Bornova Yolu (Üniversite Cad.) No: 47

Bornova/İZMİR

İLGİ: 27.11.1989 gün ve 11129 sayılı yazınız.

Türk Standartları Enstitüsünce yayınlanan "TS-1196 Elektrik tesisatı Proje Esasları" standardında elektrik tesisatı uygulama projesi;

"Bir elektrik tesisatının öngörülen tesis gerçekleri ile eksiksiz bir şekilde yapılabilmesini sağlayacak ve kabul edilmiş ön projedeki prensiplerine uygun nitelikte yapılmış şema, plan ve resimlerle bunların düzenlenmesine mesnet teşkil eden hesaplar, şartnameler, malzeme listesi ve keşfinden ibaret bir bütün" olarak tanımlanmış olup, bu tanım gereği, planlara eklenen gerilim düşümü ve tel kesiti hesapları ile iç tesisat kuvvet planı çizimi işleri proje kapsamında sayılan işlerdir.

22.11.1989 tarihli Genelgemizin dayanağını oluşturan Yönetmelikte fen adamlarına verilen yetki plan çizimi ile sınırlandırılmış olduğundan fen adamlarınca yapılan belirtilen türdeki işlerin Kurumumuzca kabulü yönetmelik hükümlerine aykırılık teşkil edecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

Bilgi için:

Elektrik Dağıtım Müesseselerine

TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Tuncel AKMAN
Genel Müdür Yardımcısı
Turgut AYER
Ş. Hukuk Müşaviri

Yetki konusundaki gelişmeler 1983 yılında başlamış, politik çevreler tarafından özellikle seçim dönemlerinde gündeme getirilerek özünden saptırılmıştır. Yetki ve sorumluluk konusu öncelikle alınan eğitimle bağlantılıdır. Eğitim döneminde işlenen konular, verilen dersler incelendiğinde mühendis dışındaki fen adamlarına proje yapımına yönelik bir tasarım eğitimi verilmemiş, bunun dışında uygulama konularında ağırlıklı eğitim verildiği görülmektedir.

Odamız, gerçekte bir zincirin birbirini tamamlayan halkaları olarak görülmesi gereken mühendisler ile tekniker, teknisyen ve diğer fen adamlarının yetki ve sorumluluklarının politik malzeme yapılmamasını istemekte, sorunun ancak bu şekilde çözümlenebileceğine inanmaktadır.

Devamı Gelecek Sayıda

Şubeden Haberler... Şubeden Haberler... Şubeden Haberler...**• MÜHENDİS VE MİMAR SOSYAL GÜVENLİK VE YARDIMLAŞMA VAKFI KURULUYOR**

Birer yıl ara ile Makina ve Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şube Başkanlarının yitirilmesi özellikle TMMOB'nin İzmir birimlerini vakıf konusunda duyarlı olmaya zorlamıştır. Bu zorunluluk dönem içerisinde yapılan çalışmalarla sonuçlanma aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Sizleri, üyelerimizin sosyal güvenliklerini sağlamak amacıyla kurulan "Mühendis ve Mimarlar sosyal güvenlik ve yardımlaşma vakfının" birer üyesi olarak görmek arzusunuzdayız.

Üyelerine ve hak sahiplerine bu hususta düzenlenecek yönetmeliklerle ilk genel kurulun onayına sunulmak üzere Yönetim Kurulu ve Genel Kurul kararlarına uygun olarak yardım ve ödemelerde bulunması amacı ile kurulan vakıf, üyelerine aşağıdaki yardımlarda bulunacaktır.

a) Ölüm yardımı, b) Sağlık yardımı, c) Muhtaçlık yardımı, d) Malullük yardımı, e) Yaşlılık yardımı, f) Dul ve yetim yardımı, g) Konut kredisi.

h) Diğer sosyal yardımlar

Gelirlerini arttırmak amacıyla vakıf, yasal düzenlemelerin elverdiği gelir getirici girişimlerde de bulunacaktır. Vakıfa üye olmak isteyen üyelerimiz katılma koşulları, vakıf tüzüğü ve daha geniş bilgiyi Şubemizden alabilirler.

• ALIAĞA BİRİMİMİZ YENİ ÇALIŞMA YERİNE TAŞINDI

Şubemize bağlı Aliağa Proje Kontrol Büromuz, 23 Kasım 1989 tarihinde Makina Mühendisleri Odası ile ortaklaşa kullanacağı yeni çalışma yerine taşındı.

Açılış nedeni ile verilen kokteyle çok sayıda üyemiz katıldı. Kokteyle katılan üyelerimiz seminer ve kurs düzenlemeye çok uygun olan yeni çalışma yerimizde EMO'nun bu tür etkinliklere ağırlık vermesini istediler.

• OAKK TOPLANTISI YAPILDI

TMMOB'ye bağlı Odaların İzmir Birim Yöneticilerinin katıldığı Odalar arası koordinasyon kurul toplantısı 16 ve 29 Kasım 89 tarihlerinde iki kez yapıldı. Anılan toplantılarda:

- İzmir II. Ulaşım Kongresinin değerlendirilmesi hakkında,
- Aliağa Termik Santrali hk.
- Belediyelerle yapılacak protokoller hk.
- Çağdaş üniversiteler, eğitim ve demokratik üniversite etkinlikleri hk. görüşüldü.

Meslektaşlarımızın yeni yılını en içten duygularımızla kutlar, 1990 yılının dünyamız, ülkemiz ve üyelerimiz için barış ve mutluluk getirmesini dileriz.

**EMO İzmir Şubesi
Yönetim Kurulu**

İRAN'LA ANLAMSIZ BİR ELEKTRİK SÖZLEŞMESİ

9 Ekim 1989 tarihli resmi gazetede İran İslam Cumhuriyeti'ne enerji satışı ile ilgili Türkiye Elektrik Kurumu ile İran Elektrik Birliği arasında yapılan kontratın metni yayınlanmıştır.

Anlaşma gereğince "1 Aralık 1990'dan 31 Aralık 2000 yılına kadar İran-Türkiye sınırındaki AREC 100 milyon kWh/yıl (100 milyon kWhx-25 AREC'in tercihinine göre) elektrik enerjisinin maksimum 30 MW kapasite ile TEK satmış ve AREC almıştır." Ayrıca "yukarıda belirtilen kapasite ve miktarda fazla olarak AREC elektrik enerjisi almak ister ve TEK'de iletebilirse taraflar bu ilave enerjinin sağlanması hususunda anlaşacaklardır." denmektedir.

AREC'e satılacak enerjinin satış fiyatının tespiti ile ilgili olarak da şu noktalara önem verilmiştir:

a) Elektrik üretiminde kullanılan teçhizatın değişen fiyat endeksi dikkate alınarak, garanti edilen 30 MW gücün fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$173\ 333.33 \times K_1 / K_0$ U.S. dolar/ay

b) İletilen beher kWh'in ücreti akaryakıt fiyat değişme endeksine göre aşağıdaki şekilde düzeltilecektir.

$2,08 \times M_1 / M_0$ U.S. cent/kWh.....

c) İletilen enerjinin yılda 125 milyon kWh'ten fazla olması halinde ödemeler aşağıdaki şekilde yapılır.

$2.08 \times K_1 / K_0 + 2.08 \times M_1 / M_0$ U.S.cent beher fazla kWh.

Yukarıda bütün ifadelerde K_1 / K_0 ve M / M_0 sınırlanmış değerlere sahiptir. Üst ve alt sınır değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

SENELER	Üst Sınır	Alt Sınır	Üst Sınır	Alt Sınır
1989	1.000	1.000	1.000	1.000
1990	1.020	0.980	1.060	0.940
1991	1.040	0.960	1.124	0.884
1992	1.061	0.941	1.191	0.831
1993	1.082	0.922	1.262	0.781
1994	1.104	0.904	1.338	0.734
1995	1.125	0.866	1.419	0.880
1996	1.142	0.868	1.504	0.848
1997	1.172	0.841	1.394	0.910
1998	1.195	0.834	1.689	0.573
1999	1.219	0.817	1.791	5.538
2000	1.243	0.801	1.898	0.508
2001	1.288	0.785	2.012	0.476

1990 yılı için garanti edilen 30 MW gücün fiyatı hesaplanır iken 1990 yılı için K_1 / K_0 'ın alt değeri 0,980 alınmıştır. 1. U.S. doların fiyatı ise 2325 TL. (4 Aralık 1989 Milliyet ekonomi sayfası) alınmıştır.

$173\ 333.33 \times 0.980 \times 2325 = 394\ 939\ 992.4$ TL/ay

$4\ 739\ 279\ 909$ TL/yıl; $125\ 000\ 000 \div 37.91$ TL/kWh-yıl 37.91 TL. her bir kWh için amortisman ücreti olarak alınan Türk Lirası miktarıdır. 1990 yılı için iletilen beher kWh'in ücreti hesaplanır iken 1990 yılı için M_1 / M_0 'ın alt değeri 0.940 alınmıştır. 1. U.S. cent fiyatı ise 23.25 TL. alınmıştır.

$2.08 \times 0.940 \times 23.25 = 45.4584$ TL/kwh 45.46 iletilen

her bir kwh için alınan T.L.dır. 125 milyon kwh'e kadar her bir kwh için alınacak minimum ücretin toplam değeri:

$37.91 + 45.46 = 83.37$ TL. olacaktır.

1990 yılı için K_1 / K_0 ve M_1 / M_0 için üst sınırlar seçilecek olursa.

$173\ 333.33 \times 1.020 \times 2325 = 411\ 059\ 992.1$

TL/ay

$411\ 059\ 992.1 \times 12 = 4\ 932\ 719\ 905$ TL./yıl

$4\ 932\ 719\ 905 + 125\ 000\ 000 = 39.46$ T.L./kwh-yıl (amortisman ücreti)

$2.08 \times 1.060 \times 23.25 = 51.48$ TL/ kwh (iletile her bir kwh'ın ücreti) 125 milyon kwh'a kadar her bir kwh için alınacak maksimum ücretin toplam değeri

$39.46 + 51.48 = 90.94$ TL. alınacaktır.

İletilen enerjinin 125 milyon kwh'ı aşması durumunda enerjinin minimum fiyatı

$(2.08 \times 0.980 + 2.08 \times 0.940) \times 23.25 = 92.85$

$92.85 + 37.91 = 107.76$ TL. olacaktır.

İletilen enerjinin 125 milyon kwh'ı aşması durumunda enerjinin maksimum fiyatı

$(2.08 \times 1.020 + 2.08 \times 1.060) \times 23.25 = 100.58$

$100.58 + 39.46 = 140.04$ TL olacaktır.

Yukarıdaki hesaplardan ortaya çıkan 1 kilovatsaat elektriğin fiyatını inceleyelim. 125 milyon kilovatsaata kadar, 1 kilovat saat elektriğin İran'a satılacak maksimum fiyatı 90.94 TL. olmaktadır. Bu rakam, 1 Aralık 1989 da saptanan ülkemizdeki elektriğin tüketicisi fiyatı olan 95 TL. (180 kilovatsaate kadar) dan daha düşüktür. İran'a satılacak elektriğin miktarı 125 milyon kilovatsaati geçtiğinde İran'ın ödeyeceği fiyat en fazla 140,04 TL. olmaktadır. Oysa Türkiye'de 180 kilovatsaati geçince, tüketiciler 200 TL. ödemek zorundalar.

İran'a satılacak 125 milyon kilovatsaat elektriğin miktarını bir konutun Türkiye'de asgari tüketeceği 180 kilovatsaate bölsek 694.445 konut bulunmaktadır. Her konutta beş kişinin yaşadığı varsayılırsa Türkiye'de 3.472.225 kişinin kullandığı elektriği İran halkı % 4,4 daha ucuza kullanabileceklerdir.

Türkiye'nin elektrik üretim kapasitesinde önemli fazlalık olduğu, bu nedenle ucuz elektrik satın döviz temin edilmesi amacıyla olduğu düşünülebilir. Ancak satılacak ortalama 125 milyon kilovatsaatın Türkiye elektrik tüketiminin onbinde 25 ve Türkiye elektrik kapasitesi olan 75 milyar kilovatsaatın ise onbinde 16 olduğu gözönüne alınırsa İran'a satılacak elektrik miktarı çok küçük kalmaktadır.

Elektrik üretim kapasitemizde % 25 fazlalık olduğu günümüzde fazla olan elektrik enerjisinin önemli bir miktarı komşu ülkelere ihraç edilerek yurt içindeki elektrik tüketici fiyatlarının indirilmesinin sağlanması doğru olacaktır. Ancak yukarıda belirtilen noktalar gözönüne alındığında yapılan anlaşmanın ulusal çıkarlarımız açısından neye hizmet ettiği anlaşılabilir. Görüldüğü kadarıyla "artık dışarıya elektrik enerjisi satabiliyoruz" politikasının sembolik bir parçası olsa gerek.

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ HABER BÜLTENİ

- AYDA BİR ÇIKAR
- ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ ÜYELERİNE ÜCRETSİZ YOLLANIR.
- ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ ADINA SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ SORUMLUSU **M. MACİT MUTAF**

ADRES: TALATPAŞA BUL. NO: 17/1.
ALSANCAK-İZMİR
TEL: 213545/221760

BASILDIĞI YER: TÜKELMAT AŞ
İZMİR TEL: 259350 (4 Hat)